

ЛОГІСТИЧНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ТРАНЗИТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

У статті обґрунтовано доцільність і необхідність впровадження логістичного підходу в діяльність суб'єктів рекреаційного туризму. Визначено чинники підвищення конкурентоспроможності туристичних підприємств країни на транзитивному етапі розвитку її економіки. Запропоновано процесно-орієнтований механізм комплексної оптимізації економічних суб'єктів для їх адаптації до існуючих норм міжнародних стандартів.

В статье обоснована целесообразность и необходимость внедрения логистического подхода в деятельность субъектов рекреационного туризма. Определены факторы повышения конкурентоспособности туристических предприятий страны на транзитивном этапе развития ее экономики. Предложен процессно-ориентированный механизм комплексной оптимизации экономических субъектов для их адаптации к существующим нормам международных стандартов.

In the article it was substantiated logistic strategy necessity and feasibility for recreational tourism subjects activity. It was disclosed domestic touristic enterprises competitiveness enhance factors for transitive economy conditions. It was suggested economic entities process-oriented integrated optimization mechanism to adapt them for international standards existing norms.

Ключові слова: конкурентоспроможність, логістика, менеджмент, рекреаційний туризм, підприємство, стратегія.

В умовах сьогоденного функціонування вітчизняної економіки висуваються нові вимоги до діяльності підприємств, пропонованих ними товарів і послуг. До традиційного концепту якості додаються клієнт-орієнтованість, відповідність міжнародним стандартам, мінімізація ризиків. Підвищення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання в умовах транзитивної економіки не можливо лише за рахунок часткового поліпшення у напрямку зменшення витрат, збільшення внутрішньої стабільності або гнучкого реагування на зміни макросередовища, покращення маркетингу, зростання ринкової частки тощо. Необхідна комплексна оптимізація функціонування економічних одиниць для підвищення їх конкурентоспроможності, яка буде поширюватися не тільки на його компоненти, як системи бізнесу, а й корелюватись з іншими елементами логістичної макроструктури. Особливої уваги в цьому аспекті набуває туристичний сектор, оскільки він є одним із найбільш стохастичних і прибуткових комплексів сфери послуг.

Розвитку логістичних концепцій, формуванню систем логістики та управлінню ними присвячені роботи таких авторів, як В.Амітан, В.Бочарніков, А.Дибська, М.Залманова, К.Захаров, З.Карнаухов, Є.Крикавський, Р.Ларіна, О.Новіков, В.Пилюшенко, Ю.Рібас, А.Семененко, А.Циганок, P.Bake, D.Bloomberg, M.Christopher, M. van Creveld, Ph.Croucher, P.Hanna, M.Hugos, St.LeMay, P.Myerson, P.Murphy Jr., A.Rushton, Y.Sheffi, R.Stewart, M.Stroh, D.Wood та інші. У напрямі дослідження особливостей формування та зміцнення потенціалу конкурентоспроможності працювали І.Абдильманов, С.Васильєва, Н.Говорова, Л.Качаліна, Г.Коршунова, Є.Леванова, О.Лук'янова, І.Швець, А.Dixit, J.Gamble,

A.Gourlay, R.McGrath, W.Chan Kim, J.Magretta, Th.Mahnken, R.Mauborgne, M.Porter, B.Chevalier-Roignant, A.Strickland III, A.Thompson, L.Trigeorgis, G.Walker та інші. Тим не менше, питання формування процесно-орієнтованого механізму комплексної оптимізації економічних суб'єктів для їх адаптації до існуючих норм міжнародних стандартів розроблено не було, що й допомогло визначити мету даної публікації.

Мета даної публікації – обґрунтувати необхідність і доцільність формування логістичної стратегії розвитку рекреаційного туризму як чинника підвищення конкурентоспроможності підприємств цього сектору для умов транзитивної економіки України.

У даний час в Україні існує багато різних концепцій, програм і проектів розвитку туристичної індустрії, що спрямовані на багатоаспектні поліпшення й удосконалення окремих елементів цього складного комплексу, але вони недостатні для вирішення поставленого завдання. Концепція Державної цільової програми розвитку туризму і курортів на 2011-2015 рр. вказує на такі серйозні проблеми, які заважають забезпеченню сталого розвитку вітчизняної сфери туризму:

- відсутність комплексної політики держави, недосконалість організаційно-правових та економічних механізмів державної політики в сфері туризму і діяльності курортів, слабка міжвідомча координація і взаємодія між органами державної влади та місцевого самоврядування;
- низький рівень конкурентоспроможності національного туристичного та курортно-рекреаційного продукту на світовому туристичному ринку, низька якість складових національного туристичного продукту;
- відсутність належної інфраструктури для туристичних відвідувань значної частини природних територій та об'єктів культурної спадщини;
- наявність деформацій ринкового механізму сфери туризму та курортів;
- недостатній рівень розвитку спеціалізованої інфраструктури туризму та курортів;
- відсутність ефективної системи захисту прав та інтересів туристів, забезпечення безпечних умов на об'єктах туристичних відвідувань і за напрямками туристичних маршрутів;
- недостатність за кількісними, якісними параметрами та за структурою рівня науково-методичного та кадрового забезпечення сфери туризму й курортів та інші.

У такій ситуації необхідним є комплексний механізм подолання означених проблем, адже, як показує досвід, часткове поліпшення не дозволяє досягнути стратегічних довготривалих конкурентних переваг регіональним підприємствам як елементам ланцюгів постачань туристичного продукту. Часткові, несистемні вдосконалення спрямовані лише на окремі блоки й елементи, наслідком чого є невелика кількість удосконалених послуг певних прогресивних суб'єктів господарювання, що сприймаються клієнтами краще за інші лише за рахунок відсутності альтернативи. Щодо рекреаційного туризму, то він, з одного боку, є найменш прогнозованим і найбільш чутливим до змін сектором туристичної галузі, а з іншого – потенційно найбільш прибутковим і ризиковим одночасно.

Завдяки різноманіттю видів і засобів залучення та максимального задоволення клієнтів, надання численних нових і додаткових послуг, доречності, креативності та своєчасності їх реалізації туристичними підприємствами досягаються конкурентні переваги. Водночас, неможливо сформувати тур туристсько-оздоровчого або пізнавально-туристського типу, не маючи спеціалізованої інфраструктури, яка б функціонувала як система, комплексний механізм. Навіть вдало розроблену рекреаційну концепцію може зіпсувати будь-яка помилка аутсорсера, що не тільки погіршить сприйняття тура рекреантом, але й навіть може призвести до рекламації або чорного піару з його боку.

Автори переконані, що на транзитивному етапі економіки України основним напрямом розвитку рекреаційного туризму є підвищення конкурентоспроможності підприємств галузі, що може бути забезпечено через впровадження в практику їх діяльності державно-приватного партнерства й логістичного підходу до управління туристичним потенціалом регіону. При цьому зауважимо, що туристський потенціал регіону складається з взаємозалежних підсистем: інфраструктури розміщення, транспорту, харчування, екскурсійних послуг, страхування, природних і культурно-історичних комплексів, законодавчого забезпечення та ін. Саме через призму туристичного потенціалу регіону можна отримати збалансоване бачення рекреаційного комплексу як єдиного блоку взаємопов'язаних компонентів та управляти ним, базуючись не тільки на короткострокових перевагах, а й досягати балансу стратегічних цілей розвитку економіки певного регіону й держави в цілому.

Досвід імплементації логістичного підходу до управління бізнес-одинацями різного рівня свідчить, що формування й впровадження логістичної стратегії розвитку рекреаційного туризму дозволить досягти високого рівня обслуговування споживачів і, як наслідок, сприяти процесам соціально-економічної конвергенції у регіонах. Ця стратегія повинна бути спрямована на оптимізацію витрат за рахунок:

- забезпечення взаємної відповідності людських, матеріальних, супутніх інформаційних і фінансових потоків;
- контролю означених вище потоків і передачі даних про них в єдиний інформаційний центр;
- визначення стратегії і технології надання комплексних туристичних послуг об'єктами інфраструктури рекреаційного туризму та розробки ефективних способів управління ними, встановлення форм їх стандартизації;
- визначення обсягу виробництва туристичного продукту, зменшення розходження між вимогами і можливостями його створення й оптимального розподілення.

Економічний суб'єкт у сфері туризму повинен орієнтуватись на вимоги сучасних міжнародних стандартів, які надають йому не тільки правовий, а також й методичний базис функціонування: ISO 9001:2008, ISO 8402, ISO 14001, ISO 31000:2009, ISO/IEC 31010:2009 та ін. Це забезпечить конкурентоспроможність підприємствам з надання туристичних послуг рекреантам, які є мікрологістичними підсистемами регіональної мезологістичної

системи і мають корелюватись з макрологістичними ланцюгами постачання туристичного продукту, а також дозволить досягти сталих конкурентних переваг і формування партнерських відносин у цьому напрямі.

В умовах обмежених ресурсів функціонування та розвитку підприємств, що входять до мезологістичної системи туристичного регіону, неможливо одразу досягти їх відповідності всім стандартам. Тому необхідна їх адаптація до існуючих норм міжнародних стандартів, що має відбуватися через імплементацію процесно-орієнтованого механізму комплексної оптимізації економічних суб'єктів (ПОМКОЕС) (рис. 1).

Формування логістичної стратегії розвитку рекреаційного туризму як чинника підвищення конкурентоспроможності туристичних підприємств в умовах транзитивної економіки України має відбуватися за алгоритмом, наведеним на рис. 1 (власна розробка). При його формуванні необхідно виділяти бізнес-процеси певного туристичного підприємства, виходячи з особливостей життєвого циклу туристичного продукту, що дає право для подальшої його стандартизації за ISO 9001:2008.

Сертифікат відповідності стандарту ISO 9001:2008 є свідченням певного рівня надійності постачальника і добротності його підприємства як мікрологістичної системи, дозволом входження до євrorинку, що є макрологістичною системою, та зовнішнім незалежним підтвердженням досягнення міжнародних вимог.

Формування ПОМКОЕС та його ефективне функціонування буде більш докладно розглянуто нами у наступних публікаціях.

В умовах транзитивної економіки України правильно сформована логістична стратегія розвитку рекреаційного туризму є дієвим чинником підвищення конкурентоспроможності туристичних підприємств. Вона допомагає їм досягти клієнт-орієнтованості, рентабельності бізнесу за рахунок покращення системи управління логістичними потоками, прискорення оборотності капіталу, зниження собівартості туристичного продукту й загальних витрат, оптимального використання потужностей, забезпечення найбільш повного задоволення споживачів якістю сервісу.

ТУРИЗМ

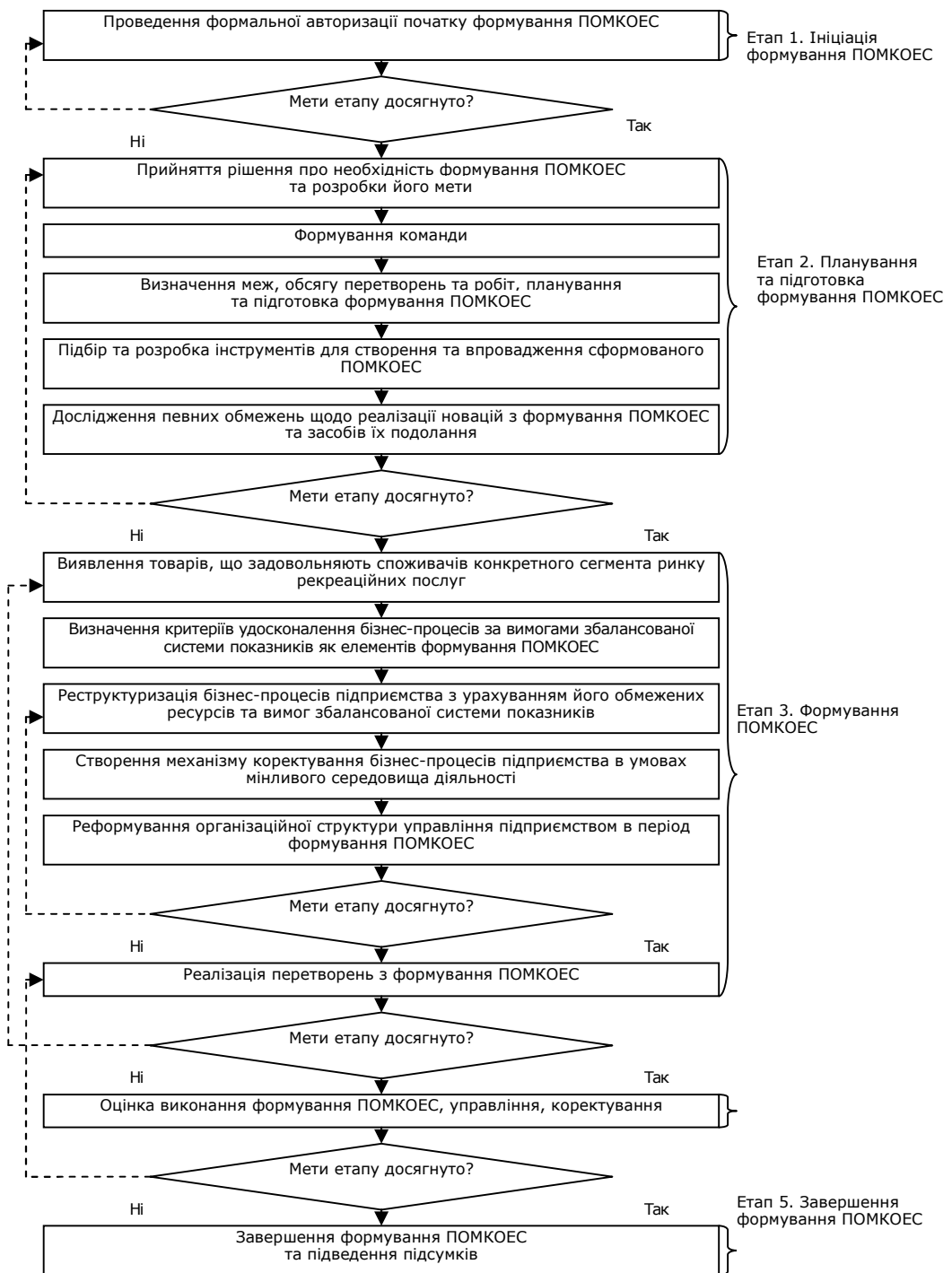

Рис. 1. Алгоритм формування ПОМКОЕС як чинника підвищення конкурентоспроможності туристичних підприємств мезологістичної системи

Матеріал, викладений у статті, може бути корисний регіональним органам управління, керівникам туристичних підприємств, студентам економічних вузів. Подальші розвідки у даному напрямку дозволять більш детально розкрити особливості функціонування ПОМКОЕС в умовах глобалізаційних впливів.

Список використаних джерел:

1. Ларина Р.Р. Формирование современного базиса развития конкурентоспособности предприятий как элементов системы народного хозяйства // Р.Р. Ларина, Е.Ю. Лукьянова / / Информатика, математическое моделирование, экономика. Сборник научных статей по итогам Второй Международной научно-практической конференции 22 апреля 2013 г. – Смоленск : Смоленский филиал АНО ВПО ЦС РФ «Российский университет кооперации», 2013. – С. 143–147.
2. Лук'янова О.Ю. Своєчасне критеріальне оцінювання бізнес-процесів підприємства як ефективний інструмент ризик-менеджменту / О.Ю. Лук'янова // Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання [Електронний ресурс] / Дніпропетровський державний аграрний університет; гол. ред.: Л.Ю. Мельник. – 2013. – №4. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
3. Bozarth C. Introduction to Operations and Supply Chain Management / C. Bozarth, R. Handfield. – New Jersey : Prentice Hall, 2012.
4. Ghiani G. Introduction to Logistics Systems Management / G. Ghiani, G. Laporte, R. Musmanno. – NY : Wiley, 2013.
5. Graham D. E-Logistics and E-Supply Chain Management: Applications for Evolving Business / D. Graham, I. Manikas, D. Folinas. – Hershey : IGI Global, 2013.
6. Groznik A.. Pathways to Supply Chain Excellence / A. Groznik, Y. Xiong. – Seattle : Amazon Digital Services, Inc., 2013.
7. Hitt M. Strategic Management: Concepts and Cases: Competitiveness and Globalization. – M. Hitt, R. Ireland, R. Hoskisson. – Stamford : Cengage Learning, 2012.
8. Lukyanova O. Process Management and Risk Management Correlation Necessity Rationale / R. Larina, O. Lukyanova // Efektivni Nastroje Modernich Ved – 2013. Materiály VIII mezinár. věd.-prakt. konf. 27.04-05.05.2013 r. – Praha : PHES, 2013. – Díl 6. Ekonomické vědy – P. 40 – 42.
9. Luo Z. Technological Solutions for Modern Logistics and Supply Chain Management / Z. Luo. – Hershey : IGI Global, 2013.
10. McGrath R. The End of Competitive Advantage: How to Keep Your Strategy Moving as Fast as Your Business / R. McGrath, A. Gourlay/ – Watertown : Harvard Business Review Press, 2013.